Downloaded via the EU tax law app / web

SENTENZA TAL-QORTI (it-Tieni Awla)

15 ta' Di?embru 2005 (*)

"G?ajnuniet mog?tija mill-Istat – De?i?joni 2002/581/KE – Benefi??ji fiskali mog?tija lill-banek – Motivazzjoni tad-de?i?joni – Kwalifikazzjoni b?ala g?ajnuna mill-Istat – Kompatibilità mas-suq Komuni - Kundizzjonijiet – Artikolu 87(3)(b) u (c), KE – Pro?ett importanti ta' interess Ewropew komuni – ?vilupp ta' ?erti attivitajiet – Benefi??ji fiskali mog?tija pre?edentement – Irkupru ta' l-g?ajnuna – Prin?ipju ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi – Prin?ipju ta' ?ertezza legali – Prin?ipju ta' proporzjonalità"

Fil-kaw?a C-148/04

li g?andha b?ala su??ett talba g?al de?i?joni preliminari skond l-Artikolu 234 KE, imressqa mill-Commissione tributaria provinciale di Genova (l-Italja), permezz ta' de?i?joni tal-11 ta' Frar 2004, li waslet fil-Qorti tal-?ustizzja fit-23 ta' Marzu 2004, fil-kaw?a

Unicredito Italiano SpA

vs

Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova 1,

IL-QORTI (it-Tieni Awla),

komposta minn C. W. A. Timmermans, President ta' Awla, C. Gulmann (Relatur), R. Schintgen, G. Arestis u J. Klu?ka, Im?allfin,

Avukat ?enerali: C. Stix-Hackl,

Re?istratur: M. Ferreira, Amministratur Prin?ipali,

wara li rat il-pro?edura bil-miktub u wara s-seduta tat-3 ta' Frar 2005,

wara li rat l-osservazzjonijiet ippre?entati:

– g?al Unicredito Italiano SpA, minn A. Santa Maria, C.Biscaretti di Ruffia u G. Pizzonia, avvocati,

– g?all-Gvern Taljan, minn I. M. Braguglia, b?ala a?ent, assistit minn M. Fiorilli, avvocato dello Stato,

– g?all-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej, minn R.Lyal u V. Di Bucci, b?ala a?enti,

wara li semg?et il-konklu?jonijiet ta' l-Avukat ?enerali, ippre?entati fis-seduta tat-8 ta' Settembre 2005,

tag?ti l-pre?enti

Sentenza

1 It-talba g?al de?i?joni preliminari tirrigwarda l-validità tad-De?i?joni tal-Kummissjoni, tal-11 ta'

Di?embru 2001, 2002/581/KE, dwar skema ta' g?ajnuniet ta' l-Istat implementata mill-Italja favur il-banek (?U 2002, L 184, p. 27, iktar 'il quddiem id-"de?i?joni kkontestata"), kif ukoll dwar l-interpretazzjoni ta' l-Artikoli 87 KE *et seq*., ta' l-Artikolu 14 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 659/1999, tat-22 ta' Marzu 1999, li jistabbilixxi regoli dettaljati g?all-applikazzjoni ta' l-Artikolu 93 tat-Trattat KE (?U L 83, p. 1), u tal-prin?ipji ?enerali tad-dritt Komunitarju.

2 Din it-talba ?iet ippre?entata fil-kuntest ta' kaw?a bejn Unicredito Italiano SpA (iktar 'il quddiem "Unicredito"), stabbilita f'Genova (l-Italja), u l-Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova 1, dwar benefi??ju fiskali li Unicredito gawdiet matul is-snin finanzjarji 1998, 1999 u 2000.

I – Il-kuntest ?uridiku nazzjonali

3 Fl-Italja, riforma tas-sistema bankarja nbdiet permezz tal-li?i Nru 218, tat-30 ta' Lulju 1990, dwar dispo?izzjonijiet fil-qasam ta' ristrutturar u integrazzjoni tal-partrimonju ta' l-istituzzjonijiet ta' kreditu ta' dritt pubbliku (GURI Nru 182, tas-6 ta' Awwissu 1990, p. 8, iktar 'il quddiem il-"li?i Nru 218/90").

4 Din il-li?i ppermettiet il-bidla ta' l-istituzzjonijiet ta' kreditu ta' dritt pubbliku f'kumpanniji b'responsabbiltà limitata. G?al dan il-g?an, bank pubbliku ?ie awtorizzat i?edi l-istituzzjoni ta' kreditu lil kumpannija b'responsabbiltà limitata, b'tali mod li tinfired il-persuna ?uridika ?edenti, msej?a fil-prattika "fondazzjoni bankarja" (iktar 'il quddiem il-"fondazzjoni bankarja"), proprjetarja ta' l-investimenti, mill-kumpannija b'responsabbiltà limitata ?essjonarja, propretarja unika ta' l-attività bankarja. Il-fondazzjoni bankarja kienet tamministra l-investimenti fil-bank ?essjonarju u kienet tu?a d-d?ul ri?ultanti biex issegwi g?anijiet so?jali.

5 L-Artikolu 2 tal-li?i Nru 489, tas-26 ta' Novembru 1993, dwar, b'mod partikolari, estensjoni tat-terminu previst fl-Artikolu 7(6) tal-li?i Nru 218/90 (GURI Nru 284, tat-3 ta' Di?embru 1993, p. 4), irrenda obbligatorju, mhux aktar tard mit-30 ta' ?unju 1994, il-bidla ta' l-istituzzjonijiet ta' kreditu pubbli?i f'kumpanniji b'responsabbiltà limitata.

6 Il-li?i Nru 461, tat-23 ta' Di?embru 1993, dwar delega ta' kompetenza lill-gvern g?all-organizzazzjoni mill-?did tal-le?islazzjoni ?ivili u fiskali tal-korpi msemmija fl-Artikolu 11(1) tad-digriet le?islattif Nru 356, ta' l-20 ta' Novembru 1990, kif ukoll tas-sistema fiskali ta' l-operazzjonijiet ta' ristrutturar bankarju (GURI Nru 4, tas-7 ta' Jannar 1999, p. 4, iktar 'il quddiem il-"li?i Nru 461/98), iddelegat lill-Gvern Taljan il-possibbiltà li jibda riforma ?dida tal-le?i?lazzjoni applikabbli g?as-settur bankarju, b'mod partikolari fil-qasam tar-ristrutturar.

7 Id-digriet le?islattif Nru 153, tas-17 ta' Mejju 1999, dwar le?islazzjoni ?ivili u fiskali tal-korpi msemmija fl-Artikolu 11(1) tad-digriet le?islattiv Nru 356, ta' l-20 ta' Novembru 1990, u tas-sistema fiskali ta' l-operazzjonijiet ta' ristrutturar bankarju, skond l-Artikolu 1 tal-li?i Nru 461, tat-23 ta' Di?embru 1998 (GURI Nru 125, tal-31 ta' Mejju 1999, p. 4, iktar 'il quddiem id-"digriet Nru 153/99"), implementat id-delega mog?tija mil-li?i Nru 461/98.

8 Hu introdu?a, b'mod partikolari, fl-Artikoli 22(1), u 23(1) tieg?u, benefi??ju fiskali li jikkonsisti fi tnaqqis g?al 12.5 % tar-rata tat-taxxa fuq id-d?ul (IRPEG) (iktar 'il quddiem it-"tnaqqis ta' taxxa") g?all-banek li jeffettwaw g?aqda jew ristrutturar simili, g?al ?ames perijodi ta' taxxa konsekuttivi, bil-kundizzjoni li l-benefi??ji jkunu mqieg?da f'ri?erva spe?jali li ma tistax titqassam g?al perijodu ta' tliet snin. Huwa ppreveda li l-benefi??ji mqieg?da f'ri?erva spe?jali ma jistg?ux je??edu 1.2 % tad-differenza bejn is-somma totali tal-krediti u tad-djun tal-banek li jkunu pparte?ipaw fl-g?aqda u t-total analogu ta' l-ikbar bank li pparte?ipa f'din l-operazzjoni.

II – Il-fatti li wasslu g?all-kaw?a prin?ipali

9 Wara domanda parlamentari, b'ittra ta' l-24 ta' Marzu 1999 il-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej, fl-ambitu tal-kompetenzi tag?ha fil-qasam ta' l-g?ajnuniet mog?tija mill-Istat, talbet lill-awtoritajiet Taljani jipprovdulha informazzjoni sabiex tevalwa l-portata u l-effetti tal-li?i Nru 461/98.

10 B'ittri ta' l-24 ta' ?unju u tat-2 ta' Lulju 1999, l-awtoritajiet Taljani pprovdewlha informazzjoni dwar din il-li?i u dwar id-digriet Nru 153/99.

11 B'ittra tat-23 ta' Marzu 2000, il-Kummissjoni nnotifikat lill-awtoritajiet Taljani li, fl-opinjoni tag?ha, il-li?i Nru 461/98 u d-digriet Nru 153/99 seta' jkollhom elementi ta' g?ajnuna u stidniethom ma jimplementawx il-mi?uri in kwistjoni. Fit-12 ta' April 2000, l-awtoritajiet Taljani wie?buha li huma kienu ssospendew l-implementazzjoni tal-mi?uri in kwistjoni, imbag?ad, fl-14 ta' ?unju 2000, huma pprovdewlha informazzjoni komplementari.

12 L-ammont massimu teoretiku tal-benefi??ji fiskali miksuba permezz tat-tnaqqis ta' taxxa ?ie stmat mill-awtoritajiet Taljani b?ala 5 358 biljun lira Taljana, ji?ifieri 2 767 miljun EUR, g?all-76 operazzjoni mwettqa matul is-snin 1998, 1999 u 2000.

13 B'ittra tal-25 ta' Ottubru 2000, il-Kummissjoni nnotifikat lill-Gvern Taljan bid-de?i?joni tag?ha li tifta? il-pro?edura prevista fl-Artikolu 88(2) KE. Din id-de?i?joni ?iet ippubblikata fil-*?urnal Uffi?jali tal-Komunitajiet Ewropej*. (?U 2001, C 44, p. 2).

14 Fit-terminu tal-pro?edura, il-Kummissjoni kkonkludiet li r-Repubblika Taljana kienet implementat b'mod ille?itu l-li?i Nru 461/98 u d-digriet Nru 153/99, bi ksur ta' l-Artikolu 88(3) KE. Hi kkunsidrat li, bl-e??ezzjoni ta' mi?ura prevista fl-Artikolu 27(2) tad-digriet Nru 153/99, il-mi?uri fiskali implementati, fosthom it-tnaqqis ta' taxxa, kienu jikkostitwixxu skema ta' g?ajnuniet mog?tija mill-Istat li mhumiex kompatibbli mas-suq komuni. Tali mi?uri kienu ja?evolaw lill-banek peress li kienu j?alluhom ikabbru d-dimensjoni tag?hom u jgawdu minn ekonomiji ta' skala bi prezz imnaqqas.

15 Konsegwentement, il-Kummissjoni adottat id-de?i?joni kkontestata, billi ppre?i?at li l-li?i Nru 461/98 u d-digriet Nru 153/99 da??lu benefi??ji fiskali ukoll favur fondazzjonijiet bankarji, imma li dawn il-benefi??ji ma ?ewx e?aminati f'din id-de?i?joni.

16 Id-de?i?joni kkontestata hi fformulata fit-termini li ?ejjin:

«L-ewwel Artikolu

[…] l-iskema ta' g?ajnuniet mog?tija mill-Istat li l-Italja implementat fuq il-ba?i tal-[li?i Nru 461/98] u tad-[digriet Nru 153/99], u b'mod partikolari fuq il-ba?i […] ta' l-Artikolu 22(1), ta' l-Artikolu 23(1), […] [tad-digriet Nru 153/99] mhix kompatibbli mas-suq komuni.

[…]

Artikolu 3

L-Italja g?andha tabolixxi l-iskema ta' g?ajnuniet imsemmija fl-Artikolu 1.

Artikolu 4

1. L-Italja g?andha tadotta l-mi?uri kollha me?tie?a sabiex tirkupra ming?and il-benefi?jarji l-g?ajnuniet mog?tija fuq il-ba?i ta' l-iskema msemmija fl-ewwel Artikolu u li di?à tqieg?du g?ad-dispo?izzjoni tag?hom illegalment.

2. L-irkupru hu mag?mul ming?ajr dewmien skond il-pro?eduri tad-dritt nazzjonali, bil-kundizzjoni li dawn jippermettu l-implementazzjoni immedjata u effettiva tad-de?i?joni. L-g?ajnuna li g?andha ti?i rkuprata tinkludi l-img?ax, li jiddekorri mid-data meta l-g?ajnuna saret disponibbli g?all-benefi?jarji sa dik ta' l-irkupru effettiv. L-img?ax hu kkalkolat fuq il-ba?i ta' rata ta' referenza u?ata g?all-kalkolu ta' l-g?otja ekwivalenti fl-ambitu ta' l-g?ajnuniet b'objettiv re?junali.

[…]"[traduzzjoni mhux uffi?jali]

17 Skond l-imsemmija de?i?joni, l-Artikolu 5 tad-digriet-li?i Nru 63 tal-15 ta' April 2002, dwar dispo?izzjonijiet finanzjarji u fiskali ur?enti fil-qasam ta' irkupru, ta' razjonalizzazzjoni tas-sistema ta' kalkolu tal-prezz tal-prodotti farma?ewti?i, ta' obbligi Komunitarji, ta' *securitisation*, ta' valutazzjoni tal-patrimonju u tal-finanzjar ta' l-infrastrutturi (GURI Nru 90, tas-17 ta' April 2002, p. 5), mag?mul li?i Nru 112, tal-15 ta' ?unju 2002 (GURI Nru 139 tal-15 ta' ?unju 2002, p. 3), issospendiet il-benefi??ji fiskali mog?tija lill-banek skond il-li?i Nru 461/98 u, b'mod partikolari, it-tnaqqis tat-taxxa.

18 Id-digriet-li?i Nru 282, ta' l-24 ta' Di?embru 2002, dwar dispo?izzjonijiet ur?enti fil-qasam ta' obbligi Komunitarji u fiskali, ta' irkupru u ta' pro?edura tal-kontabbiltà (GURI Nru 301, ta' l-24 ta' Di?embru 2002, iktar 'il quddiem id-"digriet Nru 282/02"), mag?mul li?i Nru 27, tal-21 ta' Frar 2003 (suppliment ordinarju tal-GURI Nru 44, tat-22 ta' Frar 2003), obbliga lill-banek benefi?jarji ta' l-g?ajnuniet i?allsu, mhux aktar tard mill-31 ta' Di?embru 2002, somma li tammonta g?at-taxxa mhux im?allsa min?abba l-iskema ta' g?ajnuniet, bl-img?ax bir-rata annwali ta' 5.5 %.

III – Il-pro?edura fil-kaw?a prin?ipali u d-domandi preliminari

19 Unicredito ?allset, skond id-digriet Nru 282/02, l-ammont ta' 244 712 646,05 EUR li jikkorrispondi g?at-taxxa u l-img?ax dovuti min?abba l-benefi??ju fiskali li hija kienet gawdiet matul is-snin finanzjarji 1998, 1999 u 2000 b?ala tnaqqis ta' taxxa.

20 Fl-4 ta' Frar 2003, hija imbag?ad ippre?entat tliet talbiet g?al rifu?joni ta' l-ammonti m?allsa akkont dawn is-snin finanzjarji. Dawn it-talbiet kienu s-su??ett ta' de?i?jonijiet impli?iti ta' ?a?da min-na?a ta' l-Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova 1.

21 Unicredito ressqet rikors kontra dawn id-de?i?jonijiet quddiem il-Commissione tributaria provinciale di Genova billi invokat, b'mod partikolari, l-illegalità tad-de?i?joni kkontestata.

22 Il-qorti tar-rinviju tqis li de?i?joni preliminari hi ?ustifikata, b'mod partikolari, mil-lat tal-konformità tad-digriet Nru 282/02 mal-prin?ipji Komunitarji tal-protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi, ta' ?ertezza legali u ta' proporzjonalità..

23 Dwar il-prin?ipji ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi u ta' ?ertezza legali, hi tqis li t-tnaqqis ta' taxxa fuq id-d?ul li kien jag?mel parti minn ra?unar ta' kontinwità u ta' estensjoni ta' regola stabbilita qabel mil-li?i Nru 218/90 fil-kuntest tal-pro?ess ta' privatizzazzjoni tas-sistema bankarja Taljana.

24 Hi tis?aq li l-li?i Nru 218/90 kien fiha, fl-Artikolu 7(3) tag?ha, mi?ura ma?suba f'termini sostanzjalment simili g?al dawk ta' l-Artikoli 22(1) u 23(1) tad-digriet Nru 153/99.

25 Il-qorti tar-rinviju tirrimarka li din il-mi?ura pre?edenti kienet aktar vanta??u?a mit-tnaqqis ta' taxxa in kwistjoni fid-de?i?joni kkontestata, fis-sens li l-ammonti depo?itati f'ri?erva spe?jali kienu purament u sempli?ement ammonti li jistg?u jitnaqqsu u e?enti, u mhux biss su??etti g?al rata ta' taxxa mnaqqsa. Hi tirrimarka ukoll li t-trasferimenti fir-ri?erva spe?jali setg?u jsiru matul ?ames snin, fl ammont massimu, g?al dan il-perijodu kollu, li jammonta g?al 1.2 % tad-differenza bejn,

min-na?a, l-intier ta' l-investimenti u d-depo?iti tal-klijentela ta' l-istabbilimenti li pparte?ipaw fl-g?aqda/*merger* jew fl-investimenti kapitali u, min-na?a l-o?ra, l-ammont analogu li jidher fl-a??ar karta tal-bilan? ta' l-akbar istituzzjoni ta' kreditu li pparte?ipat fl-g?aqda jew fl-investimenti kapitali.

26 Issa, il-Kummissjoni di?à ppro?ediet g?al evalwazzjoni espli?ita tal-li?i Nru 218/90 fil-kuntest tad-de?i?jonijiet tag?ha 1999/288/KE, tad-29 ta' Lulju 1998, dwar awtorizzazzjoni kondizzjonata g?all-g?ajnuna mog?tija mill-Italja lill-Banco di Napoli (?U 1999, L 116, p. 36), u 2000/600/KE, ta' l-10 ta' Novembru 1999, dwar awtorizzazzjoni kundizzjonali g?all-g?ajnuna mog?tija mill-Italja lill-banek pubbli?i Si?iljani Banco di Sicilia u Sicilcassa (?U 2000, L 256, p. 21). F'dawn id-de?i?jonijiet, hi kjarament tat is-sinjal ta' rikonoxximent ta' kompatibilità ?enerali tal-li?i Nru 218/90 ma' l-Artikolu 87 KE.

27 Barra minn hekk, il-possibbiltà ta' tgawdija mill-benefi??ji fiskali mog?tija ta?t il-li?i Nru 461/98 u d-digriet Nru 153/99 kienet tikkostitwixxi wie?ed mill-presupposti li fuqhom id-diversi banek ibba?aw l-evalwazzjoni tag?hom tal-vijabilità ekonomika ta' l-operazzjonijiet ta' kon?entrazzjoni tag?hom. L-abolizzjoni retroattiva ta' dawn il-benefi??ji tipperikola l-istabbiltà finanzjarja tag?hom, meta wie?ed jikkunsidra l-ammont ta' ?las mitlub, u jimplika tibdil *a posteriori* in?ust tal-parametri ta' evalwazzjoni li ntu?aw b?ala ba?i g?all-g?a?liet strate?i?i li di?à ttie?du. Il-prin?ipju ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi jeskludi g?aldaqstant ir-retroattività tad-de?i?joni kkontestata.

28 Dwar il-prin?ipju ta' proporzjonalità, il-qorti tar-rinviju tenfasizza li l-banek setg?u japplikaw regoli fiskali ta' dritt komuni fil-kuntest ta' operazzjonijiet li g?andhom struttura differenti, sabiex igawdu mill-ekonomija fiskali. G?all-finijiet ta' ordni g?all-irkupru ta' l-g?ajnuniet, il-prin?ipju ta' proporzjonalità jimponi g?alhekk tqabbil bejn is-sistema favorevoli ta' dritt komuni u dak tal-li?i Nru 461/98 u tad-digriet Nru 153/99.

29 F'dan il-kuntest, il-Commissione tributaria provinciale di Genova dde?idiet li tissospendi l-pro?eduri u li tressaq quddiem il-Qorti tal-?ustizzja d-domandi preliminari li ?ejjin:

"1) Jekk id-[de?i?joni kkontestata] hija invalida u inkompatibbli mad-dritt Komunitarju fis-sens li d-dispo?izzjonijiet tal-li?i [Nru 461/98 u d-digriet Nru 153/99] li jikkon?ernaw il-banek, kontrarjament g?al dak li sostniet il-Kummisssjoni, huma kompatibbli mas-suq komuni jew, f'kull ka?, jaqg?u ta?t id-derogi msemmija fl-Artikolu 87(3)(b) u (c) tat-Trattat KE?

2) Jekk, b'mod partikolari, l-Artikolu 4 tad-[de?i?joni kkontestata] huwa invalidu u inkompatibbli mad-dritt Komunitarju, fis-sens li l-Kummissjoni

a) kisret id-dmir li tipprovdi ra?unijiet xierqa skond l-Artikolu 253 KE u/jew

b) kisret il-prin?ipju ta' l-aspettattivi le?ittimi u/jew

c) kisret il-prin?ipju ta' proporzjonalità?

3) Sussidjarjament, jekk l-interpretazzjoni korretta ta' l-Artikoli 87 *et seq* tat-Trattat KE, ta' l-Artikolu 14 tar-[Regolament Nru 659/1999] u tal-prin?ipji ?enerali tad-dritt Komunitarju u, b'mod partikolari, ta' dawk [tal-protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi, ta' ?ertezza legali u ta' proporzjonalità], tostakola l-applikazzjoni ta' l-ewwel Artikolu tad-[digriet Nru 282/02]?"

IV – Il-pro?eduri l-o?ra pendenti quddiem l-Im?allef Komunitarju

30 Permezz ta' rikors ippre?entat fir-Re?istru tal-Qorti tal-?ustizzja fil-21 ta' Frar 2002 (kaw?a C-66/020), ir-Repubblika Taljana ressqet kontra l-Kummissjoni rikors g?al annullament tad-de?i?joni kkontestata, fuq liema l-Qorti tal-?ustizzja dde?idiet llum b'sentenza separata.

31 Permezz ta' rikorsi ppre?entati fir-Re?istru tal-Qorti tal-Prim'Istanza fil-21 ta' Frar u fil-11 ta' April 2002, l-Associazione bancaria italiana (ABI) (T-36/02), il-Banca Sanpaolo IMI SpA (T-37/02), il-Banca Intesa Banca Commerciale italiana SpA (T-39/02), il-Banca di Roma SpA (T-40/02), il-Mediocredito Centrale SpA (T-41/02), il-Banca Monte dei Paschi di Siena SpA (T-42/02), kif ukoll il-Compagnia di San Paolo Srl (T-121/02) ressqu ukoll rikorsi g?al annullament ta' l-istess de?i?joni kontra l-Kummissjoni. Quddiem il-Qorti tal-Prim'Istanza, il-Kummissjoni qajmet e??ezzjoni ta' inammissibbilità tar-rikorsi, ibba?ata fuq nuqqas ta' interess individwali tar-rikorrenti, peress li l-g?ajnuniet in kwistjoni ma jikkostitwixxux, fl-opinjoni tag?ha, g?ajnuniet individwali, imma jaqg?u ta?t skema ta' g?ajnuniet. Permezz ta' digrieti tad-9 ta' Lulju 2003, il-Qorti tal-Prim'Istanza ssospendiet is-seba' pro?edimenti sakemm ting?ata s-sentenza tal-Qorti tal-Prim'Istanza fil-kaw?a C-66/02. Appelli tressqu mir-rikorrenti kontra d-digrieti g?al sospensjoni fil-kaw?i T-36/02, T-37/02, T-39/02, T-40/02, T-41/02 u T-42/02. Permezz ta' digriet tal-Qorti tal-?ustizzja tas-26 ta' Novembru 2003, ABI *et* vs il-Kummissjoni (C-366/03 P sa C-368/03 P, C-390/03 P, C-391/03 P u C-394/03 P, li g?adha ma ?ietx ippubblikata fil-?abra), l-imsemmija appelli ?ew mi??uda b?ala manifestament inammissibbli.

V – Fuq id-domandi preliminari

32 B'mod preliminari, g?andu ji?i kkonstatat li minkejja li l-Kummissjoni tqajjem, fl-osservazzjonijiet tag?ha bil-miktub, il-kwistjoni ta' l-ammissibilità ta' rinviju g?al de?i?joni preliminari mag?mul fuq it-talba ta' Unicredito, benefi?jarja ta' wa?da mill-mi?uri e?aminati fid-de?i?joni kkontestata u rrapre?entata quddiem il-Qorti tal-Prim'Istanza minn ABI fil-kuntest tal-pro?edura T-36/02, hi tammetti li l-pre?enti rinviju g?al de?i?joni preliminari hu ammissibbli fir-rigward tas-sitwazzjoni tal-bank ikkon?ernat. Min-na?a l-o?ra, hi tinvoka l-inammissibilità ta' l-ewwel domanda ppre?entata (ara punt 42 tal-pre?enti sentenza).

33 G?andu jing?ad imbag?ad li r-rikors prin?ipali huwa indirizzat kontra tliet de?i?jonijiet impli?iti ta' rifjut g?al talbiet g?al rifu?joni tas-somom relatati mal-benefi??ju fiskali li gawdiet minnhom Unicredito, matul is-snin finanzjarji 1998, 1999 u 2000, min?abba t-tnaqqis ta' taxxa.

34 Hekk kif enfasizzat il-Kummissjoni, huwa ma jikkon?ernax il-mi?uri l-o?ra, previsti mid-digriet Nru 153/99, li ukoll ?ew e?aminati fid-de?i?joni kkontestata u meqjusa b?ala inkompatibbli mas-suq komuni.

35 G?aldaqstant, l-ewwel ?ew? domandi preliminari g?andhom jinftehmu b?ala ma?suba sabiex ti?i evalwata l-validità, rispettivament, ta' l-Artikoli 1 u 4 tad-de?i?joni kkontestata, safejn jirrigwardaw unikament it-tnaqqis ta' taxxa. Rigward it-tielet domanda, hi g?andha tinftiehem b?ala ma?suba sabiex ji?i ppre?i?at jekk l-Artikoli 87 *et seq* tat-Trattat KE, l-Artikolu 14 tar-Regolament Nru 659/1999 kif ukoll il-prin?ipji ?enerali ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi, ta' ?ertezza legali u ta' proporzjonalità g?andhomx ji?u interpretati fis-sens li jipprojbixxu mi?ura nazzjonali b?al ma hu d-digriet Nru 282/02.

A – Fuq l-ewwel domanda

36 Permezz ta' l-ewwel domanda tag?ha, li, kuntrarjament g?at-tieni domanda, ma tikkon?ernax l-Artikolu 253 KE, il-qorti tar-rinviju titlob, fuq il-mertu, jekk l-Artikolu 1 tad-de?i?joni kkontestata huwiex invalidu fid-dawl ta' l-Artikolu 87 KE, safejn il-Kummissjoni tqis it-tnaqqis ta' taxxa b?ala inkompatibbli mas-suq komuni.

1. L-osservazzjonijiet ippre?entati quddiem il-Qorti tal-?ustizzja

37 Unicredito ssostni li l-li?i Nru 461/98 u d-digriet Nru 153/99 jirrapre?entaw il-kontinwità storika u l-ikkompletar tal-pro?ess ta' ristrutturar u ta' privatizzazzjoni tas-sistema bankarja mibdi fl-1990 permezz tal-li?i Nru 218/90.

38 Hi ssostni li d-de?i?joni kkontestata tikser l-Artikolu 87(1) u (3)(b) u (c) KE inkwantu t-tnaqqis ta' taxxa:

– ma jikkostitwixxix mi?ura selettiva, imma mi?ura ta' karattru ?enerali, u li, f'kull ka?, id-differenzjar li hi adottat huwa ??ustifikat min-natura u l-ekonomija tas-sistema fiskali;

– ma jaffettwax il-kummer? bejn l-Istati Membri u ma jwassalx g?al distorsjoni jew theddida ta' distorsjoni g?all-kompetizzjoni;

– kellu jkun is-su??ett ta' e?ami konkret f'kull wa?da mill-operazzjonijiet effettwati;

– kellu ji?i e?aminat mil-lat tal-kun?ett ta' "g?ajnuna *de minimis*", possibbiltà li l-Kummissjoni eskludiet immedjatament fin-nuqqas ta' kwalsiasi s?arri?;

– huwa kompatibbli mas-suq komuni, safejn huwa jista' ji?i meqjus b?ala g?ajnuna ma?suba sabiex tippromwovi l-attwazzjoni ta' pro?ett importanti ta' interess Ewropew komuni, safejn huwa jag?mel parti mill-kuntest ta' privatizzazzjoni tas-sistema bankarja Taljana, jew b?ala g?ajnuna ma?suba sabiex tiffa?ilita l-i?vilupp ta' ?erti attivitajiet.

39 Il-Gvern Taljan iqis ukoll li d-de?i?joni kkontestata hija invalida. Fl-opinjoni tieg?u, il-benefi??ju fiskali mog?ti ma jikkostitwixxix g?ajnuna mog?tija mill-Istat ipprojbita.

40 Tali benefi??ju jag?mel parti minn ra?unar ta' kontinwità u ta' estensjoni ta' regola pre?edenti stabbilita mil-li?i Nru 218/90, li kienet tipprevedi benefi??ji aktar importanti f'termini sostanzjalment simili. L-g?an tag?ha kien li tikkompleta l-pro?ess ta' privatizzazzjoni tal-banek pubbli?i billi ttemm is-segmentazzjoni ?ejda tas-sistema bankarja Taljana, li kienet il-konsegwenza diretta ta' l-istat tal-banek Taljani b?ala istituzzjonijiet pubbli?i u li ?ie eliminat biss in parti permezz tal-li?i Nru 218/90.

41 Il-Gvern Taljan jenfasizza li t-tnaqqis ta' taxxa huwa applikabbli ukoll g?all-operazzjonijiet li jinvolvu l-ferg?at Taljani ta' banek Komunitarji.

42 Il-Kummissjoni tqis li l-ewwel domanda mhijiex ammissibbli, min?abba li l-qorti tar-rinviju titlob lill-Qorti tal-?ustizzja tissostitwixxi d-de?i?joni tag?ha g?al dik tal-Kummissjoni. Issa, skond ?urisprudenza kostanti, l-evalwazzjoni tal-kompatibilità ta' mi?uri ta' g?ajnuniet jew ta' skema ta' g?ajnuniet mas-suq komuni taqa' ta?t il-kompetenza esklussiva tal-Kummissjoni, su??etta g?al skrutinju tal-Qorti Komunitarja. Konsegwentement, qorti nazzjonali ma tistax, fil-kuntest ta' rinviju g?al de?i?joni preliminari ta?t l-Artikolu 234 KE, tressaq quddiem il-Qorti tal-?ustizzja domandi rigward il-kompatibilità mas-suq komuni ta' g?ajnuna mog?tija mill-Istat jew ta' skema ta' g?ajnuniet (digriet ta' l-24 ta' Lulju 2003, Sicilcassa *et,* C-297/01, ?abra p. I-7849, punt 47).

2. Il-kunsiderazzjonijiet tal-Qorti tal-?ustizzja

43 Kontrarjament g?al dak li ssostni l-Kummissjoni, il-qorti tar-rinviju ma titlobx lill-Qorti tal-?ustizzja tevalwa l-kompatibilità tat-tnaqqis ta' taxxa mas-suq komuni minflok il-Kummissjoni. Id-domanda mressqa tikkon?erna biss l-e?ami tal-validità ta' de?i?joni effettivament me?uda mill-Kummissjoni dwar din il-kompatibilità. Hija g?alhekk ammissibbli.

– a) Fuq is-selettività tat-tnaqqis ta' taxxa

44 L-Artikolu 87(1) KE jipprojbixxi g?ajnuna li "tiffavorixxi ?erti impri?i jew ?erti produtturi", ji?ifieri l-g?ajnuniet selettivi.

45 G?ajnuna tista' tkun selettiva fir-rigward ta' din id-dispo?izzjoni anki meta hi tikkon?erna settur ekonomiku s?i? (ara, b'mod partikolari, is-sentenza tas-17 ta' ?unju 1999, Il-Bel?ju vs il-Kummissjoni, C-75/97, ?abra p. I-3671, punt 33).

46 F'dan il-ka?, it-tnaqqis ta' taxxa japplika g?as-settur bankarju. L-impri?i f'setturi ekonomi?i o?ra ma jibbenefikawx minn dan it-tnaqqis.

47 Barra minn hekk, fi ?dan is-settur bankarju, huwa jibbenefika biss lill-impri?i li jwettqu l-operazzjonijiet imsemmija.

48 Ming?ajr ma kien hemm lok g?al evalwazzjoni jekk, kif issostnieh il-Kummissjoni fil-punt 33 tar-ra?unijiet g?ad-de?i?joni kkontestata, it-tnaqqis ta' taxxa jibbenefika aktar lill-impri?i ta' daqs kbir, g?andu madankollu ji?i kkonstatat li din il-mi?ura hija selettiva meta mqabbla mas-setturi ekonomi?i l-o?ra u fi ?dan is-settur bankarju nnifsu.

49 Peress li ma tapplikax g?all-operaturi ekonomi?i kollha, hija ma tistax titqies b?ala mi?ura ?enerali ta' politika fiskali jew ekonomika.

50 Hi tidderoga, fil-fatt, mill-iskema fiskali ta' dritt komuni. L-impri?i benefi?jarji jibbenefikaw minn tnaqqis fiskali li ma kienx ikollhom dritt g?alih skond l-applikazzjoni normali ta' din l-iskema u li ma jistg?ux ji?u mitluba minn impri?i ta' setturi o?ra li jwettqu operazzjonijiet analogi jew impri?i tas-settur bankarju li ma jwettqux operazzjonijiet b?al dawk imsemmija.

51 It-tnaqqis ta' taxxa mhuwiex ?ustifikat min-natura u l-ekonomija tas-sistema fiskali in kwistjoni (ara, b'analo?ija, is-sentenza tat-2 ta' Lulju 1974, l-Italja vs il-Kummissjoni, 173/73, ?abra p. 709, punt 33). Huwa ma jikkostitwixxix adattament tas-sistema ?enerali g?all-karatteristi?i partikolari ta' l-impri?i bankarji. Jirri?ulta mill-pro?ess li huwa ?ie ppre?entat b'mod espli?itu mill-awtoritajiet nazzjonali b?ala mezz ta' titjib tal-kompetittività ta' ?erti impri?i f'mument partikolari ta' l-i?vilupp tas-settur.

52 L-ilment ibba?at fuq nuqqas ta' selettività tat-tnaqqis ta' taxxa huwa g?aldaqstant infondat.

– b) Fuq l-impatt fuq il-kummer? bejn l-Istati Membri u d-distorsjoni ta' kompetizzjoni

53 L-Artikolu 87(1) KE jipprojbixxi l-g?ajnuniet li jaffettwaw il-kummer? bejn l-Istati Membri u li jwasslu g?al distorsjoni jew theddida ta' distorsjoni g?all-kompetizzjoni.

54 Fil-kuntest ta' l-evalwazzjoni ta' dawn i?-?ew? kundizzjonijiet, il-Kummissjoni g?andha l-obbligu, mhux li tistabbilixxi effett reali ta' l-g?ajnuniet fuq il-kummer? bejn l-Istati Membri u distorsjoni effettiva tal-kompetizzjoni, imma biss li te?amina jekk dawn l-g?ajnuniet g?andhom mnejn jaffettwaw dan il-kummer? u jwasslu g?al distorsjoni tal-kompetizzjoni (sentenza tad-29 ta' April 2004, l-Italja vs il-Kummissjoni, C-372/97, ?abra p. I-3679, punt 44).

55 L-inkompatibilità ta' g?ajnuna mas-suq komuni g?andha definittivament ti?i kkonstatata ladarba hija taffettwa jew g?andha mnejn taffettwa l-kummer? intra-Komunitarju u g?andha effett ta' distorsjoni tal-kompetizzjoni li te?isti fil-kuntest ta' dan il-kummer?.

56 B'mod partikolari, meta g?ajnuna mog?tija minn Stat Membru ssa??a? il-po?izzjoni ta' impri?a meta mqabbla ma' impri?i o?ra li jikkompetu fil-kummer? intra-Komunitarju, dan ta' l-a??ar g?andu jitqies b?ala affettwat mill-g?ajnuna (ara, b'mod partikolari, is-sentenzi tas-17 ta' Settembru 1980, Philip Morris vs il-Kummissjoni, 730/79, ?abra p. 2671, punt 11, tat-22 ta' Novembru 2001, Ferring, C-53/00, ?abra p. I-9067, punt 21, u tad-29 ta' April 2004, l-Italja vs il-Kummissjoni, i??itata iktar 'il fuq, punt 52).

57 F'dan ir-rigward, il-fatt li settur ekonomiku kien liberalizzat fuq il-livell Komunitarju huwa tali li juri effett reali jew potenzjali ta' l-g?ajnuniet fuq il-kompetizzjoni, kif ukoll l-effett tag?hom fuq il-kummer? bejn l-Istati Membri (ara s-sentenza tat-13 ta' Frar 2003, Spanja vs il-Kummissjoni, C-409/00, ?abra p. I-1487, punt 75).

58 Barra minn hekk, mhuwiex me?tie? li l-impri?a benefi?jarja tipparte?ipa hi stess fil-kummer? intra-Komunitarju. Fil-fatt, meta Stat Membru jag?ti g?ajnuna lil impri?a, l-attività interna tista' tin?amm jew ti?died, bil-konsegwenza li l-possibbiltajiet ta' l-impri?i stabbiliti fi Stati Membri o?ra li jippenetraw is-suq ta' dan l-Istat Membru jonqsu (ara, f'dan is-sens, b'mod partikolari, is-sentenza tas-7 ta' Marzu 2002, l-Italja vs il-Kummissjoni, C-310/99, ?abra p. I-2289, punt 84). Barra minn hekk, tis?i? ta' impri?a li, sa dak i?-?mien, ma kinitx tipparte?ipa fil-kummer? intra-Komunitarju jista' jqieg?dha f'sitwazzjoni li tippermettilha tippenetra s-suq ta' Stat Membru ie?or.

59 Fil-kaw?a pre?enti, g?andu ji?i kkonstatat li t-tnaqqis ta' taxxa jsa??a? il-po?izzjoni ta' l-impri?i benefi?jarji meta mqabbla ma' l-impri?i attivi fil-kummer? intra-Komunitarju.

60 G?andu ji?i kkonstatat ukoll li s-settur tas-servizzi finanzjarji kien is-su??ett ta' pro?ess importanti ta' liberalizzazzjoni fuq il-livell Komunitarju, li ?ied il-kompetizzjoni li setg?et tirri?ulta di?à mill-moviment liberu tal-kapital previst mit-Trattat KE.

61 Issa, jirri?ulta mill-pro?ess li, waqt l-adozzjoni tieg?u, it-tnaqqis ta' taxxa ?ie ppre?entat fin-nota spjegattiva ta' l-abbozz ta' li?i li ta bidu g?al-li?i Nru 461/98 b?ala mezz sabiex ji?i evitat li, min?abba defi?it sinifikanti fis-sistema bankarja Taljana meta mqabbla mal-kompetituri Ewropej tag?ha, is-se?? ta' l-Unjoni monetarja jfisser, fil-fatt, degradazzjoni tas-sistema Taljana favur il-banek Ewropej l-aktar b'sa??ithom.

62 Il-benefi??ju, fuq il-livell ta' kompetittività, mog?ti permezz tat-tnaqqis ta' taxxa lill-operaturi stabbiliti fl-Italja huwa tali li jrendi aktar diffi?li l-penetrazzjoni tas-suq Taljan minn operaturi ta' Stati Membri o?ra jew, sa?ansitra, li jiffa?ilita l-penetrazzjoni ta' swieq o?ra minn operaturi stabbiliti fl-Italja.

63 Il-fatt, invokat mill-Gvern Taljan li t-tnaqqis ta' taxxa huwa wkoll a??essibli, fl-Italja, g?all-ferg?at ta' banek ta' Stati Membri o?ra mhuwiex tali li jimpedixxi dawn l-effetti.

64 G?aldaqstant, hemm lok li ji?i konklu? li l-ilmenti bba?ati fuq nuqqas ta' impatt fuq il-kummer? bejn l-Istati Membri u nuqqas ta' distorsjoni tal-kompetizzjoni mhumiex fondati.

c) Fuq in-nuqqas ta' e?ami konkret min-na?a tal-Kummissjoni ta' kull wa?da mill-operazzjonijiet effettwati

65 Huwa pa?ifiku li r-Repubblika Taljana ma nnotifikatx lill-Kummissjoni:

– bl-g?ajnuniet individwali fir-rigward ta' banek partikolari;

– bil-li?i Nru 461/98 u d-digriet Nru 153/99, inkwantu skema ta' g?ajnuniet.

66 Il-Kummissjoni, *ex officio*, bdiet il-pro?edura prevista fl-Artikolu 88(2) KE, f'dak li jirrigwarda l-li?i Nru 461/98 u d-digriet Nru 153/99, e?aminati inkwantu skema ta' g?ajnuniet.

67 Fil-ka? ta' skema ta' g?ajnuniet, il-Kummissjoni tista' tillimita ru?ha biex te?amina l-karatteristi?i ?enerali ta' l-iskema in kwistjoni, ming?ajr ma tkun fl-obbligu li te?amina kull ka? ta' applikazzjoni partikolari (ara, b'mod partikolari, is-sentenzi tad-19 ta' Ottubru 2000, l-Italja u Sardegna Lines vs il-Kummissjoni, C-15/98 u C-105/99, ?abra p. I-8855, punt 51, u tad-29 ta' April 2004, il-Gre?ja vs il-Kummissjoni, C-278/00, ?abra p. I-3997, punt 24), sabiex tivverifika jekk din l-iskema tinvolvix elementi ta' g?ajnuna.

68 L-ilment ibba?at fuq nuqqas ta' e?ami ta' kull wa?da mill-operazzjonijiet li jinvolvu tnaqqis ta' taxxa mhuwiex g?alhekk fondat.

d) Fuq l-e?ami tat-tnaqqis ta' taxxa mil-lat tal-kun?ett ta' "g?ajnuna *de minimis*"

69 Peress li e?aminat skema ta' g?ajnuniet u mhux g?ajnuniet individwali, il-Kummissjoni ma kinitx fl-obbligu li te?amina kull ka? ta' applikazzjoni partikolari ta' l-iskema li ma wassalx g?all-e??ess ta' l-ammont massimu ta' g?ajnuna *de minimis* iffissata mill-komunikazzjoni 96/C 68/06, dwar g?ajnuniet *de minimis* (?U 1996, C 68, P. 9).

70 L-ilment ibba?at fuq nuqqas ta' e?ami tat-tnaqqis ta' taxxa mil-lat tal-kun?ett ta' "g?ajnuna *de minimis*" mhuwiex g?alhekk fondat.

e) Fuq l-applikazzjoni ta' l-Artikolu 87(3)(b) u (c) KE

71 B'mod preliminari, g?andu ji?i mfakkar li l-Kummissjoni tgawdi, g?all-applikazzjoni ta' l-Artikolu 87(3) KE, minn diskrezzjoni wiesg?a ta' evalwazzjoni li l-e?er?izzju tag?ha jinvolvi evalwazzjonijiet ta' natura ekonomika u so?jali li g?andhom isiru f'kuntest Komunitarju. Il-Qorti tal-?ustizzja, meta tivverifika l-legalità ta' l-e?er?izzju ta' tali libertà, ma tistax tissostitwixxi l-evalwazzjoni tag?ha g?al dik ta' l-awtorità kompetenti, i?da g?andha tillimita ru?ha li te?amina jekk l-evalwazzjoni ta' din ta' l-a??ar hijiex vizzjata bi ?ball manifest jew abbu? ta' poter (ara s-sentenza tat-12 ta' Di?embru 2002, Franza vs il-Kummissjoni, C-456/00, ?abra p. I-11949, punt 41, u l-?urisprudenza ??itata).

i) Fuq il-kun?ett ta' "g?ajnuniet ma?suba sabiex jippromwovu l-attwazzjoni ta' pro?ett importanti ta' interess Ewropew komuni"

72 L-Artikolu 87(3)(b) KE jippermetti lill-Kummissjoni li tiddikjara b?ala kompatibbli mas-suq komuni g?ajnuniet ma?suba sabiex jippromwovu l-attwazzjoni ta' pro?ett importanti ta' interess Ewropew komuni.

73 Fil-punt 45 tar-ra?unijiet tad-de?i?joni kkontestata, il-Kummissjoni ssostni li l-mi?uri in kwistjoni g?andhom b?ala g?an it-tis?i? tas-sistema bankarja Taljana billi jing?ata vanta?? prin?ipalment lill-operaturi ekonomi?i ta' Stat Membru u mhux tal-Komunità fl-intier tag?ha.

74 F'dan ir-rigward, bi??ejjed ji?i kkonstatat li jirri?ulta min-nota spjegattiva ta' l-abbozz tal-li?i li ta bidu g?al-li?i Nru 461/98 li, b'mod partikolari, it-tnaqqis ta' taxxa g?andu tendenza essenzjalment li jtejjeb il-kompetittività ta' l-operaturi stabbiliti fl-Italja biex isa??a? il-po?izzjoni kompetittiva tag?ha fis-suq intern.

75 G?aldaqstant, meta eskludiet il-kwalifikazzjoni ta' "pro?ett ta' interess Ewropew komuni", il-Kummissjoni ma g?amlitx ?ball manifest ta' evalwazzjoni.

76 Unicredito u l-Gvern Taljan ma jistg?ux ra?onevolment isostnu li l-mi?uri kkontestati huma parti mill-qafas ta' l-ikkompletar ta' pro?ess ta' privatizzazzjoni, li jista' jikkostitwixxi pro?ett ta' interess Ewropew komuni.

77 Fil-fatt, pro?ess ta' privatizzazzjoni adottat minn Stat Membru ma jistax jitqies, minnu nnifsu, li jikkostitwixxi pro?ett ta' interess Ewropew komuni.

78 G?aldaqstant, l-ilment ibba?at fuq ksur ta' l-Artikolu 87(3)(b) KE mhuwiex fondat.

ii) Fuq il-kun?ett ta' "g?ajnuniet ma?suba sabiex jiffa?ilitaw l-i?vilupp ta' ?erti attivitajiet"

79 L-Artikolu 87(3)(c) KE jippermetti lill-Kummissjoni li tiddikjara b?ala kompatibbli mas-suq komuni g?ajnuniet ma?suba sabiex ja?evolaw l-i?vilupp ta' ?erti attivitajiet.

80 Fil-punt 47 tar-ra?unijiet g?ad-de?i?joni kkontestata, il-Kummissjoni tirrimarka li ebda karatteristika ta' l-iskema ta' g?ajnuniet e?aminata ma tippermetti l-konklu?joni li hi kompatibbli mas-suq komuni ta?t l-Artikolu 87(3)(c) KE.

81 Hija tenfasizza li, fl-opinjoni tag?ha, hija ma ssodisfatx il-kriterju, stabbilit minn din id-dispo?izzjoni, li l-g?ajnuniet in kwistjoni ma g?andhomx ibiddlu l-kundizzjonijiet tal-kummer? b'mod li jmur kontra l-interess komuni.

82 Billi rrimarkat, fuq dan l-a??ar punt, li, b'mod partikolari, it-tnaqqis ta' taxxa g?andu essenzjalment b?ala effett li jtejjeb il-kompetittività tal-benefi?jarji f'settur ikkaratterizzat minn kompetizzjoni internazzjonali intensa, u wara li enfasizzat pre?edentement li hi fil-fatt ma?suba sabiex issa??a? il-po?izzjoni tal-benefi?jarji ta' l-g?ajnuna meta mqabbla mal-kompetituri li ma jgawdux minnha, il-Kummissjoni teskludi b'mod impli?itu li t-tnaqqis ta' taxxa hu ma?sub g?all-"i?vilupp" ta' l-attività bankarja b'mod ?enerali.

83 Fid-dawl tar-ra?unijiet imsemmija waqt l-e?ami ta' l-ilmenti pre?edenti, f'dak li jikkon?erna l-karatteristi?i tat-tnaqqis ta' taxxa, g?andu jing?ad li din l-anali?i tal-Kummissjoni mhix ir-ri?ultat ta' ?ball manifest ta' evalwazzjoni.

84 G?aldaqstant, l-ilment ibba?at fuq ksur ta' l-Artikolu 87(3)(c) mhuwiex fondat.

B – Fuq it-tieni domanda

85 Permezz tat-tieni domanda tag?ha, moqrija fid-dawl tal-motivi tad-de?i?joni tar-rinviju, il-qorti nazzjonali tistaqsi, fis-sustanza, jekk l-Artikolu 4 tad-de?i?joni kkontestata huwiex invalidu inkwantu l-ordni g?all-irkupru ta' l-g?ajnuniet li hemm fl-imsemmi Artikolu mhix sostnuta minn ra?unijiet skond l-Artikolu 253 KE u jikser il-prin?ipji ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi, ta' ?ertezza legali u ta' proporzjonalità.

1. Osservazzjonijiet ippre?entati quddiem il-Qorti tal-?ustizzja

86 Unicredito tqis li l-Kummissjoni ma mmotivatx bi??ejjed id-de?i?joni tag?ha li ma tirrikorrix g?all-possibbiltà, li hi kellha g?ad-dispo?izzjoni tag?ha skond l-Artikolu 14(1) tar-Regolament Nru 659/1999, li ma titlobx l-irkupru ta' l-g?ajnuna, meta tali rkupru jkun kontra l-prin?ipju ?enerali tad-dritt Komunitarju ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi.

87 Hi ssostni li l-li?i Nru 218/90 kienet meqjusa b?ala legali mill-Kummissjoni u li l-kontenut tal-li?i Nru 461/98 huwa assolutament konformi ma' dak ta' l-imsemmija li?i. G?aldaqstant, ir-Repubblika Taljana kellha tibbenefika minn pre?unzjoni ta' legalità f'dak li jirrigwarda l-li?i Nru 461/98.

88 Ir-rikorrenti fil-kaw?a prin?ipali tinvoka ?-?mien li ddekorra mill-adozzjoni tal-li?i Nru 218/90.

89 L-a?ir tal-Kummissjoni fir-rigward ta' din il-li?i jikkostitwixxi ipote?i "e??ezzjonali" ta' aspettattivi le?ittimi li te?onera lill-benefi?jarji privati mir-rifu?joni ta' l-g?ajnuna.

90 L-e?istenza ta' aspettattivi le?ittimi tirri?ulta mill-mi?ura prevista fl-Artikolu 7(3) tal-li?i Nru 218/90, li tinvolvi mekkani?mu ta' applikazzjoni li hu sostanzjalment identiku g?al dak tat-tnaqqis ta' taxxa.

91 Aspettattiva le?ittima setg?et, barra minn hekk, tkun konfermata mill-fatt li, f'dak li jikkon?erna l-banek, l-operazzjonijiet kollha mwettqa li gawdew mill-mi?uri fiskali in kwistjoni fid-de?i?joni kkontestata kienu s-su??ett ta' awtorizzazzjonijiet tal-Banca d'Italia, awtorità li hi spe?ifikament responsabbli g?all-verifika tar-rispett tar-regoli tal-kompetizzjoni fis-settur bankarju.

92 Fi?-?irkostanzi in e?ami, il-Kummissjoni kisret ukoll il-prin?ipju ta' ?ertezza legali meta ma ?aditx in kunsiderazzjoni r-riskju konkret ta' kwistjoni interna sinifikanti.

93 Unicredito ssostni, fid-dawl ta' l-Artikolu 14(1) tar-Regolament Nru 659/1999, li l-Kummissjoni kellha tassigura r-rispett tal-prin?ipju ta' proporzjonalità fl-istadju ta' l-ordni g?all-irkupru ta' l-g?ajnuniet.

94 Meta ordnat l-irkupru, mhux gradwali, i?da komplet, perentorju u immedjat ta' l-g?ajnuniet, il-Kummissjoni ma ppro?edietx g?al regolarizzazzjoni konformi ma' dan il-prin?ipju.

95 Il-Kummissjoni kellha tqabbel it-tnaqqis ta' taxxa mal-benefi??ji li l-banek setg?u jie?du mill-iskema fiskali ta' dritt komuni, li kieku adottaw operazzjonijiet strutturati b'mod differenti.

96 Il-Gvern Taljan isostni li, qabel it-tnaqqis ta' taxxa, il-legalità skond l-Artikolu 87 KE tad-dispo?izzjonijiet analogi tal-li?i Nru 218/90, ji?ifieri l-Artikolu 7(3) ta' din ta' l-a??ar, ma kinitx ?iet ikkontestata.

97 Il-Kummissjoni tqis li, fid-de?i?joni kkontestata, hi e?aminat fil-fond il-kwistjoni ta' l-irkupru ta' l-g?ajnuniet. Hi ??id li, f'kull ka?, hi mhijiex obbligata, skond il-?urisprudenza, li tag?ti ra?unijiet spe?ifi?i sabiex ti??ustifika l-e?er?izzju tas-setg?a tag?ha li tordna lill-awtoritajiet nazzjonali jirkupraw l-g?ajnuniet.

98 G?all-bqija, il-Kummissjoni tqis li l-ilmenti bba?ati fuq ksur tal-prin?ipji ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi, ta' ?ertezza legali u ta' proporzjonalità mhumiex fondati.

2. Il-kunsiderazzjonijiet tal-Qorti tal-?ustizzja

a) Fuq ir-ra?unijiet ta' ordni g?all-irkupru

99 Il-kundizzjoni ta' ra?unijiet prevista fl-Artikolu 253 KE g?andha, b?ala regola ?enerali, ti?i evalwata fil-kuntest ta?-?irkustanzi tal-kaw?a, b'mod partikolari tal-kontenut ta' l-att, tan-natura tar-ra?unijiet mog?tija u ta' l-interess li d-destinatarju tieg?u jista' jkollu li jing?ata spjegazzjonijiet. Madankollu, fil-qasam ta' g?ajnuniet mog?tija mill-Istat, meta, kontrarjament g?ad-dispo?izzjoniijiet ta' l-Artikolu 88(3) KE, l-g?ajnuna tkun di?à ng?atat, il-Kummissjoni, li g?andha s-setg?a li tintima l-awtoritajiet nazzjonali jordnaw ir-rifu?joni, mhijiex obbligata tag?ti ra?unijiet spe?ifi?i sabiex ti??ustifika l-e?er?izzju tag?ha (is-sentenzi ??itati iktar 'il fuq il-Bel?ju vs il-Kummissjoni, punti 81 u 82, tas-7 ta' Marzu 2002, l-Italja vs il-Kummissjoni, punt 106, u tad-29 ta' April 2004, l-Italja vs il-Kummissjoni, punt 129).

100 Huwa pa?ifiku li r-Repubblika Taljana ma nnotifikatx lill-Kummissjoni, qabel ma da??let fis-se?? l-iskema li tipprevedi t-tnaqqis ta' taxxa.

101 G?aldaqstant il-Kummissjoni ma kinitx obbligata tag?ti ra?unijiet spe?ifi?i sabiex issostni l-ordni g?all-irkupru.

102 F'kull ka?, jidher li, kontrarjament g?all-affermazzjoni tar-rikorrenti fil-kaw?a prin?ipali, id-de?i?joni kkontestata fiha, fil-punti 49 sa 57 u 62 tar-ra?unijiet tag?ha, motivazzjoni dettaljata, fir-rigward ta' l-Artikolu 14 tar-Regolament Nru 659/1999 u tal-prin?ipju ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi, tad-de?i?joni tal-Kummissjoni li te?i?i r-rifu?joni ta' l-g?ajnuniet in kwistjoni.

103 L-ilment ibba?at fuq ra?unijiet insuffi?jenti g?all-ordni ta' rkupru ma tistax g?aldaqstant ti?i milqug?a.

b) Fuq l-ilment ibba?at fuq il-ksur tal-prin?ipju ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi u ta' ?ertezza legali.

104 Fid-dawl tan-natura mandatorja ta' l-e?ami ta' l-g?ajnuna mog?tija mill-Istat mag?mul mill-Kummissjoni skond l-Artikolu 88 KE, l-impri?i benefi?jarji ta' g?ajnuna ma jistax ikollhom, b?ala regola, aspettattivi le?ittimi rigward ir-regolarità ta' l-g?ajnuna ?lief jekk din kienet tkun ?iet mog?tija skond il-pro?edura prevista mill-imsemmi Artikolu u, min-na?a l-o?ra, li operatur ekonomiku dili?enti g?andu normalment ikun kapa?i jassigura li din il-pro?edura ?iet irrispettata. B'mod partikolari, meta g?ajnuna ting?ata ming?ajr notifikazzjoni minn qabel lill-Kummissjoni, b'tali mod li hija illegali skond l-Artikolu 88(3) KE, il-benefi?jarju ta' l-g?ajnuna ma jistax ikollu, f'dak il-waqt, aspettattivi le?ittimi fir-regolarità ta' l-g?oti ta' din l-g?ajnuna (sentenza tal-11 ta' Novembru 2004, Demesa u Territorio Histórico de Álava vs il-Kummissjoni, C-183/02 P u C-187/02 P, ?abra p. I-10609, punti 44 u 45, kif ukoll il-?urisprudenza ??itata). La l-Istat Membru in kwistjoni u lanqas l-operatur kon?ernat ma jistg?u jinvokaw aktar il-prin?ipju ta' ?ertezza legali sabiex jostakolaw ir-rifu?joni ta' l-g?ajnuna, peress li l-possibbiltà ta' kwistjoni interna, mqajma minn Unicredito, hija prevedibbli sa mit-tqeg?id fis-se?? ta' l-g?ajnuna.

105 Huwa pa?ifiku li l-mi?uri li jinsabu fil-li?i Nru 218/90 ma ?ew qatt innotifikati lill-Kummissjoni. G?aldaqstant, fir-rigward ta' l-allegazzjoni li l-mi?ura prevista fl-Artikolu 7(3) ta' din il-li?i kellha analo?ija qariba mat-tnaqqis ta' taxxa, bi??ejjed jing?ad li l-mi?ura invokata ma ?ietx e?aminata mill-Kummissjoni. F'dan il-kuntest, i?-?mien li ddekorra mill-adozzjoni ta' l-imsemmija li?i, invokat minn Unicredito, mhux rilevanti. Barra minn hekk, anke li kieku ?-?ew? mi?uri su??essivi jag?mlu parti, hekk kif tindika l-qorti tar-rinviju, minn ra?unar ta' kontinwità u ta' estensjoni ta' wa?da meta mqabbla ma' l-o?ra, il-fatt li l-Kummissjoni ma intervjenietx fir-rigward ta' l-ewwel skema mhix rilevanti, ladarba l-iskema in kwistjoni fil-kaw?a pre?enti, e?aminata separatament minn dik ta' qabel, tiffavorixxi ?erti impri?i (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tas-7 ta' ?unju 1988, il-Gre?ja vs il-Kummissjoni, 57/86, ?abra p. 2855, punt 10).

106 Dwar id-de?i?jonijiet 1999/288 u 2000/600, imsemmija mill-qorti tar-rinviju (ara punt 26 tas-sentenza pre?enti), g?andu ji?i osservat li huma jikkon?ernaw g?ajnuniet mog?tija lil banek benefi?jarji identifikati u jirrigwardaw mi?uri differenti minn dawk in kwistjoni fil-kaw?a pre?enti, ji?ifieri ?idiet tal-kapital azzjonarju, self mog?ti mill-Banca d'Italia, trasferiment lil bank ta' investiment fi Trésor kif ukoll tnaqqis fiskali g?al atti li jikkon?ernaw prin?ipalment operazzjonijiet ta' ?essjoni ta' impri?a, ta' ferg?at ta' impri?a u ta' proprjetà. Il-fatt li, jekk ikun il-ka?, il-Kummissjoni ma tkunx ikkunsidrat x'u?ud mill-mi?uri li jinsabu fil-li?i Nru 218/90 b?ala inkompatibbli mas-suq komuni ma jimplikax, min-na?a tieg?u, de?i?joni po?ittiva fir-rigward tal-mi?uri kollha previsti minn din il-li?i.

107 Rigward l-awtorizzazzjonijiet li, skond ir-rikorrenti fil-kaw?a prin?ipali, ?ew mog?tija mill-Banca d'Italia g?al kull operazzjoni li tinvolvi tnaqqis ta' taxxa favur il-banek, bi??ejjed ji?i mfakkar li l-evalwazzjoni ta' kompatibilità ta' g?ajnuna mas-suq komuni taqa' ta?t il-kompetenza esklussiva tal-Kummissjoni, b'tali mod li l-operatur ekonomiku dili?enti ma jistax ikollu aspettattivi le?ittimi f'de?i?joni li ma to?ro?x minn din l-istituzzjoni.

108 Fl-a??arnett, ma jistax ji?i effettivament sostnut li, peress li l-banek ikkon?ernati qiesu l-g?ajnuna mog?tija ta?t it-tnaqqis ta' taxxa fl-evalwazzjoni tag?hom tal-vijabilità ta' l-operazzjonijiet li huma kienu jwettqu, l-irkupru ta' din l-g?ajnuna jippre?udika l-prin?ipju ta' aspettattivi le?ittimi.

109 Fil-fatt, l-irkupru ta' g?ajnuna mog?tija ming?ajr rispett tal-pro?edura prevista fl-Artikolu 88(3) KE tikkostitwixxi riskju previddibli g?all-operatur li jgawdi minha.

110 Barra minn hekk, hekk kif tirrimarka l-Kummissjoni, l-impri?i benefi?jarji ta' g?ajnuna illegali ?eneralment jie?du in kunsiderazzjoni l-ammont ta' din l-g?ajnuna fl-g?a?liet ekonomi?i tag?hom u l-irkupru ulterjuri ta' din l-g?ajnuna g?andu, b?ala regola ?enerali, effett negattiv fuq il-finanzi tag?hom. Jekk tali sitwazzjoni kellha tostakola l-irkupru, l-g?ajnuniet jibqg?u definittivament miksuba mill-benefi?jarji kwa?i fil-ka?ijiet kollha u l-e?ami Komunitarju ta' l-g?ajnuniet mog?tija mill-Istat jisfa ming?ajr effika?ja.

111 Fid-dawl ta' l-elementi pre?edenti, Unicredito ma tistax g?aldaqstant tippretendi li l-benefi?jarju ta' g?ajnuna illegali, jista' jinvoka ?irkustanzi e??ezzjonali li setg?u le?ittimament jo?olqulu aspettattivi le?ittimi fir-rigward tan-natura legali ta' din l-g?ajnuna (ara s-sentenza Demesa u Territorio Histórico de Álava vs il-Kummissjoni, i??itata iktar 'il fuq, punt 51).

112 Fl-a??arnett, g?andu jing?ad li l-ilment ibba?at fuq ksur tal-prin?ipju ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi u ta' ?ertezza legali huwa infondat.

c) Fuq l-ilment ibba?at fuq ksur tal-prin?ipju ta' proporzjonalità

113 It-tne??ija ta' g?ajnuna illegali permezz ta' irkupru hija l-konsegwenza lo?ika tal-konstatazzjoni ta' l-illegalità tag?ha. Dan l-irkupru bil-g?an li ter?a' ti?i stabbilita s-sitwazzjoni pre?edenti ma jistax, b?ala regola ?enerali, ji?i meqjus b?ala mi?ura sproporzjonata meta mqabbel ma' l-g?anijiet tad-dispo?izzjonijiet tat-Trattat fil-qasam ta' l-g?ajnuniet mog?tija mill-Istat. Permezz tar-rifu?joni, il-benefi?jarju jitlef il-benefi??ju li kien gawda fuq is-suq meta mqabbel mal-kompetituri tieg?u u s-sitwazzjoni pre?edenti g?all-g?oti ta' l-g?ajnuna ti?i stabbilita mill-?did (ara s-sentenza tad-29 ta' April 2004, l-Italja vs il-Kummissjoni, i??itata iktar 'il fuq, punti 103 u 104, kif ukoll il-?urisprudenza i??itata).

114 L-ammonti li g?andhom jing?ataw lura ma jistg?ux ji?u ddeterminati billi jitqiesu operazzjonijiet differenti li setg?u ji?u implementati mill-impri?i li kieku ma kinux g?a?lu t-tip ta' operazzjoni li hi intitolata g?all-g?ajnuna.

115 Fil-fatt, din l-g?a?la saret minkejja li kienu konxji tar-risku ta' rkupru ta' l-g?ajnuniet mog?tija ming?ajr rispett tal-pro?edura prevista fl-Artikolu 88(3) KE.

116 L-impri?i imsemmija setg?u jevitaw dan ir-riskju billi jag??lu mill-ewwel operazzjonijiet strutturati mod ie?or.

117 Barra minn hekk, f'?irkostanzi b?al dawk fil-kaw?a prin?ipali, l-istabbiliment mill-?did tas-sitwazzjoni pre?edenti tfisser ir-ritorn, sakemm hu possibbli, g?as-sitwazzjoni li kienet tirri?ulta jekk l-operazzjonijiet in kwistjoni kienu twettqu ming?ajr l-g?oti tat-tnaqqis ta' taxxa.

118 Dan l-istabbiliment mill-?did ma jfissirx bini mill-?did differenti tal-passat skond elementi ipoteti?i b?all-g?a?liet, spiss diversi, li setg?u jsiru mill-operaturi kkon?ernati, peress li l-g?a?liet li effettivament saru mill-benefi?jarju ta' l-g?ajnuna jistg?u jkunu irriversibbli.

119 L-istabbiliment mill-?did tas-sitwazzjoni pre?edenti tippermetti biss il-kunsiderazzjoni, fl-istadju ta' l-irkupru ta' l-g?ajnuna mill-awtoritajiet nazzjonali, tat-trattament fiskali jekk ikun aktar favorevoli minn dak tad-dritt komuni li, fin-nuqqas ta' g?ajnuna illegali u skond regoli interni li huma kompattibbli mad-dritt Komunitarju, kien jing?ata skond l-operazzjoni li effettivament twettqet.

120 L-ilment ibba?at fuq ksur tal-prin?ipju ta' proporzjonalità mhuwiex g?aldaqstant fondat.

121 Jirri?ulta mill-konsiderazzjonijiet kollha pre?edenti li l-e?ami ta' l-ewwel ?ew? domandi mressqa ma ?ar?ux elementi tali li jaffettwaw il-validità tad-de?i?joni kkontestata.

C – Fuq it-tielet domanda

122 Permezz tat-tielet domanda tag?ha, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, fis-sustanza, jekk l-Artikoli 87 *et seq* KE, l-Artikolu 14 tar-Regolament Nru 659/1999 kif ukoll il-prin?ipji ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi, ta' ?ertezza legali u ta' proporzjonalità jipprojbixxux mi?ura nazzjonali li tordna r-rifu?joni ta' g?ajnuna skond de?i?joni tal-Kummissjoni li kklassifikat din l-g?ajnuna b?ala inkompatibbli mas-suq komuni u li l-e?ami tag?ha fid-dawl ta' dawn l-istess dispo?izzjonijiet u prin?ipji ?enerali ma wriex elementi tali li jaffettwaw il-validità.

123 F'dan ir-rigward, bi??ejjed jing?ad li mi?ura nazzjonali li titlob ir-rifu?joni ta' g?ajnuna skond de?i?joni tal-Kummissjoni hija illegali meta din id-de?i?joni tmur kontra regola tad-dritt Komunitarju.

124 Jirri?ulta, bil-kontra, li jekk l-e?ami ta' de?i?joni negattiva tal-Kummissjoni fid-dawl ta' regoli ta' dritt Komunitarju ma juri ebda element tali li jaffetwa l-validità tag?ha, l-imsemmija regoli ma jistg?ux jipprojbixxu mi?ura nazzjonali adottata skond id-de?i?joni tal-Kummissjoni in kwistjoni.

125 G?aldaqstant ir-risposta g?at-tielet domanda g?andha tkun li l-Artikoli 87 *et seq* KE, l-Artikolu 14 tar-Regolament Nru 659/1999 kif ukoll il-prin?ipji ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi, ta' ?ertezza legali u ta' proporzjonalità ma jistg?ux jipprojbixxu mi?ura nazzjonali li tordna r-rifu?joni ta' g?ajnuna skond de?i?joni tal-Kummissjoni li qieset din l-g?ajnuna inkompatibbli mas-suq komuni u li l-e?ami dwar l-istess dispo?izzjonijiet u prin?ipji ?enerali ma juri ebda element tali li jaffettwa l-validità.

Fuq l-ispejje?

126 Peress li l-pro?edura g?andha, fir-rigward tal-partijiet fil-kaw?a prin?ipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tidde?iedi fuq l-ispejje?. L-ispejje? sostnuti g?as-sottomissjoni ta' l-osservazzjonijiet lill-Qorti, barra dawk ta' l-imsemmija partijiet, ma jistg?ux jit?allsu lura.

G?al dawn il-motivi, il-Qorti tal-?ustizzja (it-Tieni Awla) taqta' u tidde?iedi:

1) **L-e?ami tad-domandi mressqa ma wriex elementi tali li jaffettwaw il-validità tad-de?i?joni 2002/581/KE tal-Kummissjoni, tal-11 ta' Di?embru 2001, dwar l-iskema ta' g?ajnuniet mog?tija mill-Istat implementata mill-Italja favur il-banek.**

2) **L-Artikoli 87 *et seq* KE, l-Artikolu 14 tar-Regolament (KE) Nru 659/1999 tal-Kunsill, tat-22 ta' Marzu 1999, li jistabbilixxi regoli dettaljati g?all-applikazzjoni ta' l-Artikolu 93 tat-Trattat KE, kif ukoll il-prin?ipji ta' protezzjoni ta' l-aspettattivi le?ittimi, ta' ?ertezza legali u ta' proporzjonalità ma jistg?ux jipprojbixxu mi?ura nazzjonali li tordna r-rifu?joni ta' g?ajnuna skond de?i?joni tal-Kummissjoni li qieset din l-g?ajnuna inkompatibbli mas-suq komuni u li l-e?ami tag?ha dwar dawn l-istess dispo?izzjonijiet u prin?ipji ?enerali ma wriex elementi tali li jaffetwaw il-validità.**

Firem

* Lingwa tal-kaw?a: it-Taljan.